

ASIA Kunnan menettely hankintaan liittyvässä päätöksenteossa**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 21.12.2018 osoittamassaan kantelussa kunnan sivistystoimenjohtajan menettelyä Edison-oppimisalustan hankintaan liittyvässä päätöksenteossa. Kantelija katsoo sivistystoimenjohtajan toimineen kaksoisroolissa asian käsittelyssä. Hän toteaa lisäksi, että palvelusopimus Kuntien Tiera Oy:n ja kunnan välillä allekirjoitettiin 17.1.2017, mutta viranhaltijapäätös Edison-oppimisalustan hankinnasta tehtiin vasta 19.6.2018. Myös sivistyslautakunnan puheenjohtajan toiminta on kantelun mukaan ollut puutteellista ja moitittavaa, koska hän on tiennyt sivistystoimenjohtajan hankintaprojektista, mutta ei vaatinut sivistystoimenjohtajaa tuomaan hanketta sivistyslautakuntaan. Kantelussa arvostellaan myös kunnanjohtajan menettelyä Edison-hankintaprosessissa.

SELVITYS

Kunnan selvitys on annettu 27.6.2019. Selvityksessä todetaan, että viranhaltijapäätös Edison-sopimuksesta on tehty 18.6.2018, ja palvelusopimus on tehty jo 17.1.2017. Viranhaltijapäätös asiassa on jäänyt tekemättä ennen palvelusopimuksen tekemistä ja asia on korjattu jälkeenpäin. Kunnanjohtaja on johtoryhmän käsittelyn perusteella asettanut sivistystoimenjohtajan kunnan ehdokkaaksi Tieran ohjausryhmiin tammikuussa 2017. Kunta katsoo, että sivistystoimenjohtaja ei ole ollut esteellinen käsittelemään hankintaa.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineensa hankitusta selvityksestä.

RATKAISU**Säännöksiä**

Perustuslain 2 §:n mukaan kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 118 §:n mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Hän on myös vastuussa sellaisesta monijäsenisen toimielimen päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut.

Kuntalain (410/2015) 97 §:n 1 momentin mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27-30 §:ssä. Esteellisen henkilön on pykälän 5 momentin mukaan ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

Hallintolain (434/2003) 27 §:n mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan virkamies on esteellinen muun muassa, jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle läheiselleen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan virkamies on esteellinen myös, jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Kuntalain 90 §:n mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä pykälässä tarkemmin luetelluista asioista. Kuntalain 91 §:ssä on säännökset toimivallan siirtämisestä ja 92 §:ssä asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

Arviointi

Kunnan hallintosäännön mukaan osastonjohtajat päättävät osastonsa toimintaa koskevista hankinnoista talousarvion puitteissa 250 000 euroon saakka. Hankintavalta Edison-ohjelmiston osalta on ollut näin ollen sivistystoimenjohtajalla. Kunnan selvityksen mukaan viranhaltijapäätös asiassa on jäänyt epähuomiossa tekemättä hankinnan osalta ja asia on korjattu kesäkuussa 2018. Tämä päätös on viety sivistyslautakunnalle tiedoksi. Asia on käsitelty sivistyslautakunnan kokouksessa 22.8.2018. Lautakunta päätti kuntalain 92 §:n nojalla olla ottamatta käsiteltäväkseen sivistystoimenjohtajan kesäkuussa tekemää viranhaltijapäätöstä.

Sivistystoimenjohtaja on aloittanut työn kunnassa vuoden 2015 alkupuolella. Hän on samalla jatkanut kunnan selvityksen mukaan Tieran kasvatuksen ja opetuksen ohjausryhmän jäsenenä ja puheenjohtajana, johon hänet on valittu hänen edellisessä virassa ollessaan. Keväällä 2017 hänet valittiin kunnan edustajaksi Tieran opetuksen ja kasvatuksen ohjausryhmään. Kunnanjohtajan viranhaltijapäätös ehdokkuudesta käsiteltiin kunnanhallituksen kokouksessa tammi-kuussa 2017. Ohjausryhmä on kokoontunut keskimäärin viisi kertaa vuodessa noin kaksi tuntia kerrallaan. Kokouspalkkioita ei ole maksettu. Ohjausryhmä koostuu kuntien opetus- ja sivistystoimen johtavista viranhaltijoista.

Kunnan sivistystoimenjohtaja ei ole eikä ole ollut Tieran hallituksen, hallintoneuvoston tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsen, eikä hän ole saanut ohjausryhmän kokouksista taloudellista tai muuta etua. Ohjausryhmän jäsenenä sivistystoimenjohtajan roolina on ollut osallistua kunnan käyttöön tarkoitettujen tietoteknisten järjestelmien kehittämiseen käyttäjän roolissa ja tässä roolissa kertoa muun muassa Edison-ohjelmasta. Kokonaisuudessaan ohjausryhmää on kunnan selvityksen mukaan sen toiminnan luonteen ja laajuuden perusteella pidettävä asiantuntijaelimen tapaisena apu- ja selvityselimenä. Sen jäsenyys ei tuota kunnan käsityksen mukaan hallintolain tai muun lainsäädännön perusteella esteellisyyttä käsitellä Kuntien Tiera Oy:n asioita kunnassa.

Kunta katsoo selvityksessään, että asiassa ei ole syntynyt esteellisyyden tuottavaa etujen ristiriitatilannetta, eikä asiassa ole voinut syntyä perusteltua epäilyä sivistystoimenjohtajan puolueettomuudesta.

Johtopäätökset

Katson, että sivistystoimenjohtaja on toiminut virheellisesti allekirjoittaessaan palvelusopimuksen kunnan ja Kuntien Tiera Oy:n välillä ennen kuin viranhaltijapäätös Edison-oppimisalustan hankinnasta oli tehty. Kun virheellisyys havaittiin kunnassa, viranhaltijapäätös kuitenkin tehtiin. Sivistyslautakunnalle toimitettiin tämän jälkeen sivistystoimenjohtajan päätös, joka oli mahdollista ottaa kuntalain 92 §:n mukaisesti lautakunnan käsiteltäväksi. Lautakunta päätti olla ottamatta asiaa käsiteltäväkseen.

Asiassa saadusta selvityksestä ei ilmene, että sivistystoimenjohtaja olisi ollut hallintolaissa tarkoitetulla tavalla esteellinen allekirjoittaessaan edellä tarkoitetun palvelusopimuksen tai tehdessään asiasta viranhaltijapäätöksen. Huomioon ottaen lisäksi se, että palvelusopimuksen allekirjoittamisessa tapahtunut virhe on havaittu ja korjattu jälkikäteen tehdyllä viranhaltijapäätöksellä, joka on toimitettu sivistyslautakuntaan, en ole havainnut asiassa sellaista kunnan sivistystoimenjohtajan, sivistyslautakunnan puheenjohtajan tai kunnanjohtajan lainvastaista menettelyä, joka antaisi aiheutta enempään toimenpiteisiin.

Kantelun liitteet palautetaan ohessa.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
